

MUZEJ POLICIJE – BITI POLICAJAC JE POZIV, A NE ZANIMANJE

HELENA JELINEK □ Muzej policije, Zagreb

sl.1.-6. Izložbeni prostor Muzeja policije, Zagreb

O povijesti policijskih muzeja

Prvi „policijski muzej” osnovan je u Parizu još davne 1909. Bavio se uglavnom kriminalistikom, žrtvama, počiniteljima i sredstvima počinjenja kaznenih djela. I u Hrvatskoj se prvi Kriminalni muzej spominje 1909., a djelovao je u sklopu Naučnog odjela.

Kao i drugi policijski muzeji u svijetu, bio je namijenjen nastavi, služio je kao kabinet za polaznike policijske škole i studente te nije bio namijenjen javnosti. Nakon Prvoga svjetskog rata zbirke iz Kriminalnog muzeja u Zagrebu prenesene su u Sremsku Kamenicu u Srbiji, u Žandarmerijsku podoficirsku školu. Nakon Drugoga svjetskog rata u Đorđićevoj 4 u Zagrebu ustrojen je Kriminalistički muzej, koji je priključen Centralnom uredu za kriminološka ispitivanja i preseljen u Runjaninovu ulicu u Zagrebu. U velikoj poplavi koja je 1964. pogodila

Zagreb muzejski su izložci sačuvani, no Muzej više nije bio na istome mjestu. Dvanaest godina poslije, 1976., Muzej je preseljen u Svetošimunsku cestu 80 i priključen je Obrazovnom centru RSUP-a. Tada je pri Okružnom privrednom sudu u Zagrebu registriran kao samostalna pravna osoba. Što se 1990-ih godina dogodilo s građom tadašnjeg muzeja nepoznanica je, no ponovni pokušaj osnivanja muzeja datira iz 1993.¹

Muzej policije u osnutku

Tek 24. rujna 2001. ministar unutarnjih poslova i ministar kulture RH potpisali su *Protokol o suradnji Ministarstva kulture i Ministarstva unutarnjih poslova* u svezi s osnivanjem muzeja pri Ministarstvu unutarnjih poslova.

¹ Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova / Muzej policije <https://mup.gov.hr>

Tada su počele organizacijske aktivnosti uspostave Muzeja policije, a stvarni rad na prikupljanju i obradi građe te na njezinu stručnom valoriziranju započeo je u travnju 2002., kada je Muzej policije ustrojen u sklopu Odjela za analitiku i razvoj u Kabinetu ministra. Muzej je imao radni prostor i čuvaonicu te oko 1600 eksponata svrstanih u nekoliko cjelina: oružje, minsko-eksplozivna sredstva, različita sredstva koja potječu od kaznenih djela – krvnih delikata, prijevara, krijumčarenja droge i sl., policijske odore, strano i domaće policijsko znakovlje, policijska komunikacijska sredstva, kriminalistička tehnika, prometna tehnika i sl.

Uspostavljeni su kontakti s muzejima policija drugih europskih zemalja te se počela razvijati suradnja s kolekcionarima policijskog znakovlja diljem Hrvatske. Prikupljano je sve više građe koja se odnosila na ulogu policije u Domovinskom ratu i unapređivana suradnja s ustrojstvenim jedinicama Ministarstva unutarnjih poslova kako bi se otpisana građa dostavljala Muzeju policije.

Muzej policije osnovan je kao samostalna jedinica unutar Kabineta ministra policije, sa svojim godišnjim financijskim planom i programom, i tako je funkcionirao sve do 2010., kada postaje sastavnica Ravnateljstva policije i ustrojen je kao služba unutar Policijske akademije.

Muzej je i dalje djelovao bez stalnoga izložbenog prostora i prostora za povremene izložbe, ali je kao privremeni izložbeni prostor služilo predvorje sjedišta Ministarstva unutarnjih poslova u Zagrebu. Organizirane su i gostujuće izložbe, koje su postavljane u cijeloj Republici Hrvatskoj.

Muzej policije danas

Krajem 2018. Muzej je dobio nove prostorije na Policijskoj akademiji, gdje je, uz urede djelatnika i čuvaonicu, uređen prostor za izložbe i za pripremu stalog postava. Izložbeni prostor veličine 200 m² namijenjen je postavu o povijesnom razvitku hrvatske policije, a 180 m² pripalo je postavu o policiji u Domovinskom ratu i u njemu bi se trebale održavati projekcije i predavanja.

Konačno, 5. travnja 2019. izdano je rješenje Ministarstva kulture kojim se utvrđuje da su zadovoljeni svi zakonski uvjeti propisani čl. 18. Zakona o muzejima za osnivanje Muzeja policije u sastavu Ministarstva unutarnjih poslova. Hrvatsko muzejsko vijeće na svojoj 4. sjednici dalo je prethodno mišljenje o ispunjenju osnovnih uvjeta za osnivanje Muzeja policije kao muzeja u sastavu Policijske akademije te je, sukladno zakonskim propisima, dalo svoju preporuku za daljnje postupanje. Kako je Muzej ispunio sve propisane uvjete i posjedovao je relevantnu muzejsku građu, muzejsku dokumentaciju, opremu i sredstva za rad, a donesen je i plan njegova rada i razvoja, ministrica kulture dr. sc. Nina Obuljen Koržinek izdala je rješenje o postojanju uvjeta za njegovo osnivanje. Muzej policije otvoren je 19. prosinca 2019. u Svetošimunskoj cesti 80, neposredno uz ulaz u Mak-

simirsku šumu, a za javnost je otvoren svakoga radnog dana od 10 do 13 sati i svake prve subote u mjesecu u isto vrijeme.

Danas se predstavljamo kao muzej jedne profesije. Osim razvoja redarstvenih snaga na području Hrvatske, kojima je zajednička zadaća bilo održavanje javnog reda i mira te briga o sigurnosti hrvatskih građana, u Muzeju je prikazan doprinos Hrvata u borbi protiv zločina, od zasluga svjetski poznatog Ivana Vučetića, tvorca moderne daktiloskopije, do manje poznatog Josipa Belušića, izumitelja tahografa.

Želja nam je bila približiti javnosti predmete iz 18 zbirki Muzeja policije: Zbirke oružja, Zbirke odora i dijelova odora, Zbirke policijskog znakovlja, Zbirke policijskih vozila, Zbirke uredske opreme i tehnike, Zbirke kriminalističke tehnike, Kriminalističke zbirke, Zbirke komunikacijske tehnike, Zbirke osobnih dokumenata i predmeta, Zbirke predmeta iz nacionalnih programa, Zbirke fotografija, Zbirke nagrada i zahvala MUP-a, Zbirke predmeta izvanpolicijskih sadržaja i Zbirke dokumenata.

Građa je većinom prikupljena preuzimanjem od ustrojbenih jedinica MUP-a, a manji su dio Muzeju darovale fizičke i pravne osobe ili su dobiveni nakon završetka pravosudnih postupaka.

U Kriminalističkoj se zbirci nalazi provalnički alat, krivotvoreni novac, umjetnine, narkotici, pirotehnička sredstva, vatreno i hladno oružje iz kriminalističkih istraživanja, pronađeno skriveno oružje, sredstva počinjenja kaznih djela i sl. Najatraktivniji predmeti Kriminalističke zbirke, podzbirke krivotvorina, jesu umjetničke slike, oko 70-ak krivotvorina, uglavnom ulja na platnu, a imamo i nekoliko skulptura. Prikupljanje te građe počelo je

2009., kada se kriminalistička policija posredovanjem državnih odvjetništava dogovorila sa sudovima da se nakon pravomoćnih sudskih postupaka krivotvorine ne uništavaju, što je bila dotadašnja praksa, već da se predaju Muzeju policije. Tako je nastala i naša najpoznatija izložba krivotvorenih umjetnina *Ljepota lažnog sjaja*. Prvi je put postavljena 2016. u Ministarstvu unutarnjih poslova u Zagrebu. Od tada je izložba gostovala u Varaždinu, Bjelovaru, Splitu, Zadru, Opatiji, Gospiću, Osijeku, Puli, Dubrovniku, Hvaru, Iloku i dr., i u svim je gradovima pobudila veliko zanimanje građana i stručnjaka – od povjesničara umjetnosti, akademskih slikara, likovnih kritičara, kolekcionara, galerista i dr. Velik je interes galerija i muzeja za tom izložbom iz cijele Hrvatske, pa će izložba gostovati i u drugim dijelovima Lijepa Naše. Gostovanjem na Fakultetu za varnosne vede u Ljubljani, u Sloveniji, izložba je stekla i status međunarodne.

U zbirci krivotvorina našli su se lažni radovi poznatih hrvatskih slikara poput Ede Murtića, Zlatka Price, Ljube Ivančića, Mersada Berbera, Dimitrija Popovića, Đure Puilitike, Vaska Lipovca, Miljenka Stančića, Vladimira Kirina, Oskara Hermana, Borisa Bučana, Ivana Rabuzina, Ivana Generalića, Ferde Kovačevića, Dragice Cvek Jordan, Slave Raškaj i drugih. Tu su i skulpture Dušana Džamonje i Vojina Bakića, a od stranih autora posjedujemo krivotvorine djela Salvadora Dalija, Pierrea-Augustea Renoira, Amedea Modiglianija i Pabla Picassa. Cilj izlaganja krivotvorina jest prevencija tog oblika kriminala i suzbijanje crnog tržišta umjetninama, ali i edukacija građana u smislu upoznavanja s činjenicama koje moraju znati prije kupnje umjetnina. Stoga se i u našem muzejskom postavu izlažu predmeti iz podzbirke krivotvorina.

Zbirka dokumenata obuhvaća zemljopisne karte, nacрте, crteže, pisane dokumente i povelje. Riječ je o kartama iz Domovinskog rata te o nacртima, crtežima i dokumentima koji su vezani za neke znanstvene radove.

Zbirka fotografija sastoji se od albuma, fotografija i panoa. U njoj su fotografije na podlogama ili u okvirima te predmeti s fotografijama na kojima su zabilježeni događaji iz djelokruga Ministarstva unutarnjih poslova na području Republike Hrvatske i bivše Jugoslavije.

Zbirka izvanpolicijskih sadržaja okuplja predmete s oznakama policijskih udruga, različite oznake i druge predmete, najčešći darove građana MUP-u na kojima nema policijskih obilježja.

Zbirku komunikacijske tehnike čine radijske stanice iz automobila, *pageri*, ručne i stacionarne radijske stanice, telefoni i teleprinteri.

Građa je prikupljena uglavnom preuzimanjem od ustrojenih jedinica MUP-a, a riječ je o komunikacijskim uređajima djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova iz druge polovice 20. i s početka 21. stoljeća.

Zbirku kriminalističke tehnike čini fotografska, filmska i video tehnika, mikroskopi, kriminalistički kovčeg, magnetofoni, detektori, tehnička pomagala, poligrafi, daktiloskopska tehnika i stereofotogrametrijski uređaji.

Zbirka nacionalnih programa obuhvaća predmete vezane za sigurnost prometa na cestama, sprečavanje širenja zlouporabe droga, provedbu programa *Zbogom oružje*, trgovinu ljudima i za djelovanje policije u zajednici. U navedenu se zbirku upisuju nagrade, priznanja za nastupe, majice, bedževi, olovke, šalice, privjesci, kape i igračke na kojima su promotivno-preventivno-edukacijske poruke.

Medalje i majice sa sportskih natjecanja, zahvalnice djelatnicima od građana ili institucija, priznanje MUP-a za 10. i 20. obljetnicu rada, zahvalnica za pomoć pri izgradnji kapelice, priznanje u povodom *Mjeseca sigurnosti u prometu*, pehari, vrčevi i sl. upisuju se u Zbirku **nagrada i zahvala MUP-u**.

Naša **Zbirka oružja** dosta je velika i u stalnom je porastu što zbog činjenice da smo muzej redarstvenih tijela koja u svojoj opremi imaju oružje, što zbog činjenice da se na našim prostorima nerijetko ratovalo, pa su ljudi izrađivali svakojako oružje, nerijetko i improvizirano. Veseli nas da smo uspjeli prikupiti zbirku različitog oružja iz cijelog svijeta, među kojim ima i oružja iz 18. i 19. stoljeća, a posjedujemo i veću količinu strojnica i pištolja proizvedenih početkom Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj. Također, jedini smo muzej koji ima kolekciju svih ikada proizvedenih primjeraka oružja naše tvornice oružja HS Produkt iz Karlovca. U Zbirci prevladava oružje 20. stoljeća. Osim vojničkog oružja – pušaka, pištolja i revolvera, u Zbirci se čuva i lovačko oružje, oružje za krivolov, oružje kojim su počinjena razna kaznena djela, prikriveno oružje (mobitel-pištolj, olovka-pištolj...) te minsko-eksplozivna sredstva.

Usto, u Zbirci oružja čuva se nekoliko primjeraka rijetkog oružja.

Zbirku osobnih dokumenata i predmeta koje izdaje MUP čine osobne iskaznice, putovnice, vozačke dozvole, službene iskaznice, registarske pločice, oružni listovi, kazne za prekršaje i dr.

Jedan od zanimljivih predmeta iz te zbirke jest osobna iskaznica gđe Marije Jurak, koja je u SUP-u Zagreb od 1945. do umirovljenja, u Upravnim poslovima, ručno ispisivala podatke na dokumente. Tako je i svoju osobnu iskaznicu sama ispisala rukom.

Zbirka policijske opreme sastoji se od uređaja za testiranje na alkohol i drogu, za nadzor brzine, od dugog i kratkog oružja, palica, opreme za vezanje uhićenika, stop-pločica i dr.

Policijska plovila, helikopteri, specijalna oklopna vozila, vozila cestovnog prometa i dijelovi vozila čine zbirku policijskih vozila. Muzej posjeduje manju **Zbirku službenih vozila** koja datiraju iz 1990-ih godina, a neka su od njih, osim za izvršenje redovitih zadataka, korištena u Domovinskom ratu. Izdajamo službeni motocikl BMW iz 1985., kojim se koristila prometna policija, a izložen je u muzejskom postavu.

Zbirka policijskog znakovlja sastoji se od predmeta s oznakom policije, s oznakama policijskih udruga, oznakama specijalnih jedinica policije u Domovinskom ratu, medalja, plaketa, odlikovanja, predmeta s oznakama policijskih zvanja, oznakama pripadnosti, službenih policijskih znački, stolnih zastavica, zastava, filatelije, oznaka za pokrivala za glavu.

Građa je prikupljena preuzimanjem od ustrojbenih jedinica MUP-a te od policija drugih država.

Namještaj policijskih ureda, pisaci strojevi, računala, naprave za poništavanje dokumenata, pisaci pribori, pečati i žigovi MUP-a, telefonski imenici te ormar za čuvanje signaletičkih fotografija čine **Zbirku uredske opreme i tehnike**.

Muzej posjeduje **Zbirku policijskih odora i raznih dijelova odora hrvatske policije i policija stranih država**, a sastoji se od odora i dijelova odora, obuće, opasača i remenja te pokrivala za glavu.

Izložbeni prostor Muzeja policije

Na samom ulazu u muzejski prostor izložene se dvije lutke s najdugovječnijim policijskim odorama koje su se nosile od 1995. do 2007. te današnja odora temeljnog policajca. Također su izložene i svečana ženska i svečana muška odora hrvatske policije.

Kako bismo posjetiteljima prikazali povijest redarstvene vlasti još od 18. stoljeća, izložena je odora karlovačke gradske straže te oprema koju su oružnici upotrebljavali u doba Austro-Ugarske Monarhije. Tako smo izložili pušku i sablju iz doba oružnika, ali i teleskopsku palicu kojom se koristila tajna policija u Kraljevini Jugoslaviji. Na panou se može vidjeti i ploča sa zgrade na kojoj piše Žandarmerijska stanica, lisice za noge te drvene i metalne lisice za ruke. Prikazano je i razdoblje postojanja nekadašnje milicije na području Republike Hrvatske; uz milicijsku odoru izložen je milicijski bicikl, opasač s brojem, kaciga za glavu koja se nosila pri održavanju javnog reda i mira, stop-palica, registracijska oznaka za službeni motocikl, opasači i pištolji, lisice, uređaj za radio-vezu, službena iskaznica i dr.

sl.7. Policijsko vozilo VW Golf, SDI,
Inv. br. 1751

sl.8. Službena isklaznica i značka broj 30094,
Inv. br. 13168

Vremenskom crtom željeli smo istaknuti važne događaje iz povijesti hrvatske policije. Krenuli smo s 1889., kada je Josip Belušić izumio tahograf, zatim smo istaknuli 1891., u kojoj je Ivan Vučetić osmislio deseteroprstni sustav klasifikacije papilarnih linija. Godine 1909. osnovan je prvi policijski muzej u Zagrebu, a za povijest policije u Hrvatskoj izuzetno je važno spomenuti postrojavanje postrojbe Prvi hrvatski redarstvenik u kolovozu 1990. na Policijskoj akademiji, zatim 1991., kada je na Uskrs stradao prvi hrvatski redarstvenik Josip Jović. Osobito je istaknut završetak Domovinskog rata i vojno-redarstvenih akcija *Bljesak* i *Oluja* jer je uloga hrvatske policije, naročito Specijalne policije, u tim akcijama bila neizmjenjivo važna i nikada se ne smije zaboraviti. Pristupanje hrvatske policije Interpolu 1992. te prvi odlazak policijskog službenika u mirovnu misiju 2005. izuzetno je važno za razvoj policijske struke, ali i za našu državu općenito. Brend hrvatske policije *SIGTUR*, projekt *Sigma turistička sezona*, osmišljen je 2006. kao jedinstven u svijetu. Naime, tijekom turističke sezone na hrvatsku obalu dolaze strani policijski službenici koji zajedno s hrvatskim kolegama rade na prevenciji kriminala te pridonose osjećaju veće sigurnosti stranih turista. Tijekom 2019. Hrvatska je dobila zeleno svjetlo za ulazak u Schengenski prostor, a Muzej policije dobio je nagradu udruge menadžera sigurnosti za svoj projekt izložbe krivotvorenih umjetnina *Ljepota lažnog sjaja*.

Velika pozornost u Muzeju pridana je Josipu Belušiću, izumitelju velocimetra, preteče današnjeg tahografa. Svoj izum Belušić je isprobavao na kočiji, a velocimetar je mjerio brzinu, vremensko stajanje, broj putnika i brzinu kretanja kočije. U Muzeju se mogu vidjeti i makete automobila koji su bili službena policijska vozila, ali i priznanje časopisa *Low and Order*, dodijeljeno 1994. hrvatskoj policiji za najljepše oslikana policijska vozila izvan SAD-a. Bila su to službena vozila Fiat Ducato i Ford Fiesta.

Izložen je i uređaj za suhi žig i za utiskivanje fotografija u putne isprave te knjiga s popisom vozača u Zagrebu iz 1947., kao i dokumenti s početka i iz sredine 20. stoljeća, ali i najnoviji. Jedan od najzanimljivijih izložaka iz Zbirke dokumenata jest već spomenuta osobna iska-

znica gospođe Marije Jurak, zaposlenice zagrebačke policije koja je krasopisom ispisivala imena na osobne iskaznice građana. Kada je gospođa Jurak umrla, njezinu osobnu iskaznicu i pribor za pisanje Muzeju policije darovala je njezina kćerka.

Izložene su registracijske oznake bicikala, zaprežnih vozila, motocikala te službenih i civilnih vozila od 1930-ih godina do danas.

Dio izložbenog prostora posvećen je Ivanu Vučetiću, tvorcu daktiloskopije. Izložena je njegova bista, komplet za uzimanje otisaka prstiju, daktiloskopski ormarić, fotografija daktilonoma – drvene sprave s deset otvora za prste lijeve i desne ruke u koju se umetao osobni karton zvan *fich*. Vučetić je otkrio da je svaki otisak prsta jedinstven i neponovljiv te je izumio daktiloskopiju – metodu identifikacije uz pomoć otiska prsta. Izložili smo i kartone s otiscima prstiju iz davne 1910. i 1927., ali i pismo načelnika policije iz Beograda Lazarevića, u kojemu čestita Vučetiću na njegovu postignuću. Među izlošcima se može vidjeti i pročitati informacija o Ambrozu Zlamalu, prvoj osobi u Hrvatskoj kojoj je 1904. napravljena daktiloskopija, a bio je počinitelj kaznenog djela krivotvorenje novca.

Kako bismo postav učinili atraktivnijim, improvizirali smo jedno mjesto počinjenja kaznenog djela, čime smo posjetiteljima željeli predočiti s čim se policijski službenici susreću na očevidima i pokazati im kako se označavaju tragovi na mjestu nekog zločina. Tragovi su označeni brojevima, a osim tragova krvi, na tom se prikazu mogu vidjeti tragovi otisaka prstiju, tragovi metaka, čahura i dr. Također smo izložili predmete vezane za kriminalistiku, tzv. *skimmer*, skriveno oružje, improvizirano oružje, nož u stiku za usne, mobitel-pištolj, provalnički alat i dr.

Jedan od atraktivnijih izložaka je službena puška iz koje je ubijen Vinko Pintarić, serijski ubojica s kraja 1980-ih godina.

U improviziranom uredu iz sredine 20. stoljeća nalazi se radni stol s pisanim strojem i telefonom, kamera i stolica sa svjetiljkom za signaletičko fotografiranje, pano sa signaletičkim fotografijama i visinomjer. U tom je prostoru i ormar u kojemu su negativni fotografija počinitelja kaznenih djela od 1945. do 1950., a izložena je i stolica za poligrafsko ispitivanje te jedan stariji poligraf. Posjetiteljima Muzeja dana je mogućnost da naprave svoju signaletičku fotografiju upisivanjem osnovnih osobnih podataka na tablicu s kojom se fotografiraju.

Među izlošcima su oprema, oružje i odore kojima se nekad koristila i ona koju danas nosi specijalna i interventna policija, a u dijelu postava koji se odnosi na ulogu policije u Domovinskom ratu izloženo je mnogo oružja, minsko-eksplozivnih sredstava i popratnih informacija o najvažnijim bitkama i akcijama u kojima je sudjelovala hrvatska policija. Naime, u početcima oružanih sukoba na području Hrvatske policija je uz ulogu čuvara javnog reda i mira dobila i ulogu čuvanja državne granice jer je u to doba policija bila jedina oružana snaga u Hrvatskoj. Početak Domovinskog rata, napad na Policijsku postaju u Pakracu, akcija *Plitvice* i stradanje prvoga policijskog službenika i prve žrtve Domovinskog rata Josipa Jovića, bitka za Vukovar, akcija *Maslenica*, *Medački džep*, VRO *Bljesak* i *Oluja* – sve su to akcije u kojima su policijske snage dale nemjerljiv doprinos i imale izuzetno važnu ulogu. Stoga su u Muzeju istaknute ratne zastave svih postrojbi specijalne policije koje su djelovale u vrijeme Domovinskog rata.

Fotografijama iz Domovinskog rata nastojali smo prikazati terenske uvjete, opremu i naoružanje pripadnika specijalnih policijskih snaga. Iako te postrojbe danas više ne postoje, izložene su njihove ratne zastave ili zastave udruga koje okupljaju bivše pripadnike tih postrojba. Posjetiteljima, dobrovoljcima i znatiželjnicima omogućili smo isprobavanje zaštitnog prsluka teškog dvadesetak kilograma, da osjete kako je bilo biti policajac i specijalac u borbi, s teretom na sebi, u kompletnoj opremi i s punim ruksakom.

sl.9. Poligraf Lafayette „Ambasador”,
Inv. br. 2518

sl.10. Krivotvorena umjetnina,
B. Bučan, „Žar ptica”,
Inv.br. 2731

Hrvatska tvornica HS Produkt donirala je Muzeju policije vrlo veliku i vrijednu kolekciju oružja što ga je ta tvornica proizvodila od svog postojanja do danas. Izložili smo i jedan primjerak prvoga hrvatskog pištolja serijskog broja 00001, s inicijalima FT, koji je izrađen kao dar prvome hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu.

U Muzeju se među ostalim strojnicama, kratkim strojnicama, puškostrojnicama, jurišnim puškama, revolverima i pištoljima može vidjeti i jedan poznati primjerak jurišne puške Crvena zastava, AP M70 B1, cal. 7.62 x 39 mm, inv br. 180, koja je proizvedena 1970-ih u Kragujevcu, u SFRJ. Kapacitet nabojnika je 30 naboja. Naime, još 1964. Kragujevački zavod „Crvena zastava” počeo je izrađivati prototip M-64 kao kopiju kalašnjikova AK-47.

Svrha je bila naoružati JNA novom suvremenom puškom koja je, među ostalim obilježjima, imala noćne mehaničke ciljnike. Nakon nekoliko godina njezina isprobavanja puška je 1970-ih ušla u uporabu u JNA; ima drveni fiksirani kundak, a tijelo joj je proizvedeno od prešanoga čeličnog lima. Na pušci se nalazi dodatak za izbacivanje ručnih bombi, tzv. pijani ustaša. Riječ je o improviziranoj napravi za izbacivanje ručnih bombi na udaljenost veću od sto metara. Naprava u obliku čaše montirala se na jurišnu pušku. Unutar „čaše” oblikovano je ležište ručne bombe s uzdužnim utorom za nalijeganje „žlice” osigurača bombe, a na dno „čaše” polagao se metalni podložak koji je sprečavao da vrući barutni plinovi ne razbiju plastično tijelo ručne bombe. Naziv „pijani ustaša” potječe iz jedne često prepričavane zgode koju spominju hrvatski branitelji. Nakon što je na položaj srpskih paravojskih postrojbi spomenutom napravom ispaljen veći broj ručnih bombi, jedna je naša radiopo-

1 Izvor: Katalog izložbe *Oružje iz Domovinskog rata*

staja uhvatila neprijateljsku poruku kako su se „ustaše drogirali, pa mogu da bace bombu i do dvesto metara”. Smijujući se izrečenome, hrvatski su branitelji spomenutu napravu odmah nazvali „pijani ustaša”.¹

Kako je tijekom Domovinskog rata nestalo i poginulo više od sedam stotina policijskih službenika, na infokiosku se mogu pronaći sva imena poginulih i nestalih policijskih službenika i pričuvnih policajaca razvrstanih prema policijskim upravama.

Idejom o stvaranju dijela postava vezanoga za sjećanje na izuzetnu ulogu policije u Domovinskom ratu željeli smo dati svoj doprinos kako se uloga policije u tom vremenu nikada ne bi zaboravila.

Vizija i daljnji razvoj Muzeja policije

Osim bavljenja prošlošću, Muzej policije ima velike mogućnosti održavanja preventivnih programa koji su namijenjeni mladoj i najmlađoj populaciji, a dobro je prihvaćen među građanima, u medijima i stručnoj javnosti. Visoko na listi policijskih prioriteta nalazi se prevencija svih oblika nezakonitih ponašanja te se, u suradnji s građanima i širom zajednicom, itekako mora raditi na prevenciji neželjenih ponašanja, učenju samozaštitnog ponašanja i prometne kulture, pa za to ima prostora i u Muzeju policije. Usto, očuvanje povijesti redarstvene službe na području Republike Hrvatske i njezinih uspjeha u borbi protiv kriminala podiže i ugled hrvatske policije u očima javnosti na višu razinu. Intencija nam je i dalje približavati policiju i njezin rad javnosti, a Muzej svojim djelovanjem uvelike pridonosi tom cilju. Stoga i postavljamo gostujuće izložbe diljem Hrvatske. Jednako tako, želja nam je da u osnovnoškolske, ali i srednjoškolske djece razvijemo svijest o tome kako prepoznati pojavne oblike kriminaliteta i, u krajnjoj liniji, naučiti ih kako izbjeći kriminalno ponašanje. Osim toga, nastojimo da svi polaznici Policijske akademije, studenti kriminalistike i srodnih zanimanja obilaskom Muzeja nauče ponešto o ulozi policije u društvu i saznaju više o povijesnom razvoju redarstvenih snaga.

Kako smo tek odnedavno otvoreni javnosti, pokazalo se da građane zanima što policija radi i na koji način prezentira svoj rad, a mi smo zadovoljni što posjetitelji možemo upoznati s našim povijesnim razvojem i zorno im pokazati da volimo posao koji radimo i da je biti policajac poziv, a ne zanimanje.

Primljeno: 3. kolovoza 2020.

THE POLICE MUSEUM – BEING A POLICEMAN OR POLICEWOMAN IS A CALLING AND NOT AN OCCUPATION

Policing has always had a very important role in society, and is one of the oldest institutions in human communities. It sprang out of the needs of the ruling elites to impose rules of behaviour on the individual. Yet the basic purpose behind the creation of a modern police force was to protect persons and property, and this is the role it has today. In the past, the opening of a museum within a police organisation was related exclusively to the training of cadets of the police academy, but today it is just one of the ways in which the police can open up to the public and find common ground with the citizens.

Since the signing of the protocol of collaboration between the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Culture concerning the founding of a museum within the MIA, we have presented our ample holdings to the public through temporary exhibitions in the hall of the MIA, through touring exhibitions in other museums, lectures, publications and participation in educational workshops.

At the end of 2019, the Police Museum acquired its own exhibition venue in the Police Academy. Although we have no permanent display, the idea has been in our two exhibition rooms to familiarise members of the public with the historical development of the forces of law and order in our country and to present the role of the police in the Homeland War via the holdings of all our collections.

The purpose of this review is to inform readers about the beginnings of the creation of the Police Museum and to familiarise them with the objects from our collections. Through a review of the creation of the exhibition spaces, my wish was to throw light on the most important events in the history of the police in Croatia and to highlight the personalities that have played an important role in the police and by their work made important contributions to Croatia and the world at large.

Although our museum is not physically close to other museums in the centre of the city of Zagreb, we are very pleased to be working in the framework of an educational institution through which, getting to know the history of the police authorities, pass all the pupils of the Police School, students of the Police College, as well as members of the police who are undergoing various forms of lifelong learning. All our visitors also find the display about the role of the police in the Homeland War of very great interest. Police colleagues and those who are now retired but took part in the Homeland War have equal pride in looking round this part of the exhibition venue and in retelling their memories.

Finally, our wish is for the Police Museum to be a place where first of all our youngest visitors can acquire an image of the police, as protectors and friends, for only through the trust and confidence of the citizen can a police force express its social purpose and objectives.